P9_TA(2019)0077

Situácia v Bolívii

Uznesenie Európskeho parlamentu z 28. novembra 2019 o situácii v Bolívii (2019/2896(RSP))

(2021/C 232/05)

Európsky parlament,

— so zreteľom na vyhlásenia podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (ďalej len „PK/VP“) z 22. októbra 2019 o volebnom procese v Bolívii a z 15. novembra 2019 o situácii v Bolívii,

— so zreteľom na vyhlásenie volebnej pozorovateľskej misie Organizácie amerických štátov (ďalej len „OAŠ“) v Bolívii z 21. októbra 2019,

— so zreteľom na vyhlásenie skupiny audítorov procesu volieb v Bolívii z 10. novembra 2019,

— so zreteľom na vyhlásenie vysokej komisárky OSN pre ľudské práva Michelle Bacheletovej zo 16. novembra 2019,

— so zreteľom na ústavné referendum v Bolívii, ktoré sa uskutočnilo 21. februára 2016,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o situácii v Bolívii,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,

— so zreteľom na najnovšie tlačové vyhlásenia Medziamerickej komisie pre ľudské práva, najmä z 23. októbra, 12. novembra a 19. novembra 2019,

— so zreteľom na ústavu Bolívie,

— so zreteľom na článok 132 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže 20. októbra 2019 sa v Bolívii uskutočnili prezidentské a parlamentné voľby, ktoré prebiehali vo veľmi polarizovanej atmosfére, vzhľadom na to, že prezident Evo Morales je kontroverznou osobnosťou, a na spor o prijatí jeho kandidatúry;

B. keďže po tom, ako sa mu v referende o zmene ústavy v roku 2016 nepodarilo dosiahnuť víťazstvo, Evo Morales kandidoval na štvrté volebné obdobie so súhlasom Ústavného súdu, ktorého rozhodnutie svedčilo o nedostatku nezávislosti súdnictva v Bolívii;

C. keďže po sčítaní 80 % hlasov v rýchlom a bezpečnom systéme na zasielanie predbežných výsledkov (TREP) Najvyšší volebný súd prestal uverejňovať predbežné výsledky; keďže podľa výsledkov v tom čase bolo zrejmé, že by sa malo konať druhé kolo volieb; keďže o 24 hodín neskôr Najvyšší volebný súd „predložil údaje s nevysvetliteľným vývojom trendu, ktorý radikálne zmenil osud volieb a spôsobil stratu dôvery vo volebný proces“, ako uviedla OAS; keďže Ústavný súd vylúčil možnosť druhého kola volieb na základe toho, že bol dosiahnutý požadovaný percentuálny rozdiel 10 % medzi prvými dvoma kandidátmi;

D. keďže kroky Najvyššieho volebného súdu vyvolali nesúhlas a podozrenie z podvodu nielen medzi stúpencami opozičných kandidátov, ale aj medzi národnými a medzinárodnými pozorovateľmi a vo väčšine medzinárodného spoločenstva;

E. keďže prezident Morales sa verejne vyhlásil za víťaza volieb ešte pred tým, ako boli zaslané a oznámené verejnosti všetky oficiálne výsledky;

Štvrtok 28. novembra 2019

F. keďže OAŠ, EÚ a medzinárodné spoločenstvo vyjadrili vážne obavy, pokiaľ ide o neodôvodnené prerušenie počítania hlasov, ktoré naznačovalo možný zaujatý prístup pozorovateľov volebnej komisie; keďže domáci a medzinárodní partneri odporučili zorganizovať druhé kolo volieb ako cestu z politickej krízy;

G. keďže nečakané prerušenie sčítavania hlasov a vyhlásenie víťazstva prezidenta Moralesa viedli k masívnym protestom a mobilizácii prívržencov opozície, ako aj prívržencov samotného prezidenta Moralesa; keďže tieto demonštrácie vyvolali veľké znepokojenie celého medzinárodného spoločenstva a doteraz viedli k smrti najmenej 32 ľudí, stovkám zranených a viac ako 600 zatknutiam v súvislosti s nimi; keďže krajina trpela nedostatkom potravín a palív, ktoré majú vážne následky na civilné obyvateľstvo v dôsledku pouličných blokád prívržencov Moralesa; keďže existujú obavy v súvislosti s násilím, obvineniami zo zbytočného a neprimeraného použitia sily zo strany bezpečnostných síl a štiepenia spoločnosti;

H. keďže orgán zodpovedný za správu volieb nemal žiadnu dôveryhodnosť, pričom jeden z jeho členov odstúpil počas sčítania; keďže opozícia neuznala výsledok volieb vykonaných za takýchto okolností a odsúdila podozrenie z volebného podvodu;

I. keďže EÚ nevyslala plnohodnotnú volebnú pozorovateľskú misiu, ale bola zastúpená len malým technickým tímom pozostávajúcim z troch nízko postavených úradníkov;

J. keďže s cieľom obnovenia dôvery vláda aj volebné orgány prijali technický záväzný audit od profesionálneho tímu OAŠ; keďže tento audit mal podporu generálneho tajomníka OSN;

K. keďže 10. novembra 2019 sa v rámci auditu OAŠ zistili závažné nezrovnalosti a manipulácia počas volieb, audit vyzval na zrušenie volebných výsledkov a odporučil nový volebný proces, ktorý by mal zahŕňať nové volebné orgány s cieľom zaručiť uskutočnenie dôveryhodných volieb;

L. keďže po predložení audítorskej správy OAŠ 10. novembra 2019, v ktorej sa žiadalo o zrušenie volebného procesu a jeho opakovanie, došlo k odstúpeniu mnohých vysokopostavených štátnych úradníkov vrátane prezidenta, viceprezidenta, predsedu Senátu a zástupcov volebných orgánov; keďže Evo Morales a niektorí ďalší členovia jeho vlády museli odstúpiť, opustiť krajinu a vzdať sa svojich funkcií; keďže vysokí príslušníci ozbrojených síl navrhli, aby bývalý prezident Evo Morales odstúpil; keďže ozbrojené sily a polícia by sa mali zdržať ovplyvňovania politických procesov a mali by podliehať civilnej kontrole;

M. keďže Jeanine Áñez podpísala kontroverzný dekrét o ochrane ozbrojených síl pred trestným stíhaním za činy, ktoré vykonajú v mene obnovenia verejného poriadku;

N. keďže viaceré odstúpenia viedli druhú podpredsedníčku Jeanine Áñezovú k prevzatiu funkcie dočasnej prezidentky, aby mohla rýchlo zvolať nové prezidentské voľby, pretože ide o jediný demokratický a ústavný spôsob na vyriešenie súčasnej krízy;

O. keďže dolná aj horná komora bolívijského parlamentu jednomyseľne schválili 23. novembra 2019 právne predpisy na vytvorenie podmienok na usporiadanie prezidentských volieb, ktoré následne podpísala dočasná prezidentka Añez; keďže schválené právne predpisy znemožňujú kandidovať vo voľbách tým, ktorí boli v úrade dve po sebe idúce funkčné obdobia, čo znamená, že Evo Morales sa už nemôže uchádzať o úrad;

1. víta schválenie oboma komorami zákonodarného zhromaždenia právnych predpisov na prípravu najbližších prezidentských volieb, a domnieva sa, že návrat k stabilite v Bolívii si nové voľby vyžaduje čo najskôr, a preto podporuje cieľ vymenovania nového Volebného súdu na zaručenie transparentných volieb; vyzýva dočasné orgány, aby prevzali zodpovednosť za dôveryhodnosť postupu tým, že zorganizujú riadne vykonané a inkluzívne voľby, v ktorých budú mať všetky politické subjekty príležitosť súťažiť v súlade s bolívijskými zákonmi a ústavným poriadkom;

2. odsudzuje nedostatočnú transparentnosť a dôveryhodnosť bolívijských orgánov a ich pokus o spáchanie podvodu, ktorým oslabili právo bolívijských občanov slobodne a demokraticky voliť prezidenta; domnieva sa, že pokus o volebný podvod predstavuje závažný trestný čin; pripomína, že podľa bolívijských zákonov musia byť voľby vyhlásené za neplatné a osoby a organizácie zapojené do takýchto nezákonných procesov automaticky vylúčené z volebných orgánov;

3. ostro odmieta násilie a ničenie, ktoré nasledovalo po voľbách z 20. októbra 2019, vyjadruje sústrasť všetkým rodinným príslušníkom obetí a žiada, aby boli zodpovední predvedení pred spravodlivosť;

4. vyjadruje plnú podporu a uznanie práci volebných pozorovateľov OAŠ pôsobiacich v mimoriadne ťažkých podmienkach v Bolívii;

5. Víta rozhodnutie stiahnuť armádu z oblastí protestov a zrušiť zákon, ktorý im dáva širokú mieru voľnej úvahy pri použití sily; vyzýva bezpečnostné sily, aby uplatňovali proporcionalitu a zdržanlivosť pri udržiavaní bezpečnosti a verejného poriadku; vyzýva na rýchle, nestranné, transparentné a podrobné vyšetrenie násilia a na to, aby boli zodpovedné osoby postavené pred spravodlivosť;

6. vyzýva nové dočasné orgány, aby podnikli potrebné kroky na zmenu situácie, obnovenie dôvery, a najmä aby zorganizovali volebný proces, ktorý je ich hlavným cieľom; vyzýva na vytvorenie dialógu s cieľom okamžite zorganizovať nové demokratické, inkluzívne, transparentné a spravodlivé voľby s novo zloženým volebným orgánom, ktoré považuje za východisko zo súčasnej krízy, a vyhnúť sa politickej odvete; vyzýva dočasnú vládu, aby neprijala žiadne narušujúce opatrenia, ktoré by mohli zhoršiť situáciu;

7. víta úlohu sprostredkovateľa, ktorú zohrala EÚ a katolícka cirkev pri sprostredkovaní dohody medzi stranami o vykonávaní slobodných, inkluzívnych a transparentných volieb v stanovenom časovom rámci a v súlade s bolívijskou ústavou;

8. opätovne zdôrazňuje, že rešpektovanie nezávislosti súdnictva, politickej plurality a slobody zhromažďovania a prejavu všetkých Bolívijčanov vrátane domorodých národov a ľudí sú základnými právami a základnými piliermi demokracie a právneho štátu;

9. žiada, aby sa nový volebný proces uskutočnil za prítomnosti dôveryhodných a transparentných medzinárodných pozorovateľov, ktorí budú môcť slobodne pôsobiť a uverejňovať svoje nezávislé pripomienky;

10. vyjadruje svoju pripravenosť pomáhať v takomto volebnom procese a vyzýva PK/VP, aby vyslala plnohodnotnú volebnú pozorovateľskú misiu EÚ;

11. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vláde a parlamentu Bolívie, Andskému parlamentu a zhromaždeniu Eurolat.